

"La reproducció del conflicte lingüístic fa por"

Pere Ruiz Torres (Elx, 1951), rector de la Universitat de València des del passat 20 de juny. Catedràtic d'Història Contemporània i autor de diversos llibres de la seua especialitat, va ocupar el vice-rectorat d'Ordenació Universitària durant quatre anys de l'era Lapedra. Des de fa uns mesos s'enfronta al repte de culminar la valencianització de la institució i al d'ajustar-la a la situació universitària europea.

Què feia Pere Ruiz abans de ser rector?

—Donava classes i procurava tenir temps per a investigar en la meua especialitat d'història contemporània.

—*Quina és la combinació química que llança un investigador, tímid—segons la seua pròpia definició—, a l'erosió pública del rectorat?*

—Un conjunt de circumstàncies que no sé fins a quin punt he pogut controlar tant com hauria volgut. En principi, el mateix procés electoral i la perspectiva de continuar en una tasca de transformacions i de renovació de la universitat que s'havia encetat fa deu anys, i amb la qual, en gran mesura, sempre m'he sentit compromès.

—*No s'hi ha vist forçat.*

—Forçat seria una justificació. Un fa les coses perquè té tota la llibertat del món per a decidir, però en tot cas ha estat un forçament consentit.

—*Han manat més les circumstàncies que vostè?*

—N'estic segur. Les circumstàncies, la valoració de l'oportunitat, el consens i el sostre electoral han comptat més que la meua voluntat. Voluntat prèviament determinada, tot s'ha de dir.

—*En quin estat de coses rep la Universitat de València?*

—En un cert sentit, és una universitat molt millor que la que hi havia fa deu anys. Des del punt de vista de l'estabilitat dels professors i de les condicions de treball. També des del punt de vista de la democratització, de la transparència i del funcionament. I des del punt de vista, també, del respecte i de l'interès per la nostra cultura i la nostra llengua. En aquest sentit, la Universitat de València és molt millor que la que hi havia fa deu anys. Ara: sempre hi ha reptes i queden problemes.

—*El fet que vostè haguera estat vice-rector amb Ramon Lapedra va donar peu a una sèrie de presumpcions de continuïsmes. Era una percepció falsa?*

—Tenim, naturalment, un projecte comú. En aquest sentit, jo em sent clarament continuïsta en la perspectiva de la millora de la universitat pública, en la seua democratitza-

ció i en els aspectes principals de defensa de la nostra cultura. El que passa és que sempre que hi ha un canvi, la situació és nova. I la nostra resposta també ha de ser nova, si no, no tindria sentit que es produïra un canvi en l'equip de govern. Tenim idees que intenten ser adequades al moment present, però sense que es pugui parlar de discontinuïtat o ruptura.

—*No va discrepar mai de l'anterior rector?*

—Home, és clar que hem discrepat! De moltes coses! Però de les fonamentals, no.

—*Què va deixar Lapedra per fer? Què va fer malament?*

—El problema va més enllà de la personalitat de Ramon Lapedra. Qualsevol rector hauria tingut uns problemes que, en certa mesura, el desbordaven. En aquest sentit, el problema principal que tenim ara és una conseqüència de l'interès creixent per cursar estudis d'ensenyament superior i de la falta de fons i de pressupost econòmic. Això requereix un esforç per a millorar l'organització interna nostra i la utilització més profitosa dels recursos de cara, sobretot, a l'interès dels estudiants, la seua formació i la seua eixida laboral posterior. En aquest sentit, tenint en compte la perspectiva del nous plans d'estudi, hi ha molt a fer.

—*Els problemes són estrictament universitaris, per tant.*

—Els problemes d'una universitat, principalment, són interns. Després, hi ha els problemes generals, que són comuns, perquè la universitat està inserida en una societat i no se'n pot fer una separació. Però la principal cosa per a la vida d'una institució és intentar resoldre els problemes interns, i després participar, en la seua mesura, en la resolució dels problemes generals.

—*Mirem els nuclis d'actuació prioritària del seu mandat.*

—El primer és molt bàsic i molt elemental. No podem fer massa coses si no tenim un espai mínim. Necessitem un campus nou per a poder reorganitzar tot l'ensenyament i donar resposta a la demanda dels alumnes, que després, quan la gent no pot estudiar el que li agradaria, es materialitzen en una frustració de la qual tots som responsables. La limitació d'accés actual és conseqüència de no disposar

d'edificis, centres ni professors suficients en les àrees de més demanda. Aquest és un primer problema que hem de resoldre en la perspectiva de tenir un nou campus, de reorganitzar els nostres estudis i d'oferir noves diplomatures i llicenciatures, sobretot carreres de cicle curt, que puguen cursar-se en un temps raonable i que capaciten per a exercir professions que últimament tenen més eixida laboral.

L'altre repte és intentar que els nostres estudis, en general, s'ajusten a la situació que trobem a les universitats d'Europa. Hi ha una certa decantació europea en favor d'una formació que en un primer cicle siga molt general i orientativa, i que posteriorment es pugui especialitzar, però no massa, perquè els estudiants han d'anar amb una certa flexibilitat a trobar treball. I després, una formació permanent, que permeta incorporar a la universitat molta gent que treballa o que simplement té ganes de continuar estudiant i que ha de tenir aquesta oportunitat.

El tercer repte és que el personal d'aquesta universitat, que hi estudia o hi treballa, s'ha multiplicat per nou. Això significa que és una universitat d'una grandària enorme, amb uns problemes d'organització i diversificació que no es poden gestionar de la manera que es feia fa deu anys. Necessiten una certa imaginació perquè el seu funcionament siga eficaç, alhora que democràtic i operatiu: que no oferesca entrebancs administratius, des de la informació a la matrícula o l'ajuda a la investigació.

—La universitat, com el comerç, ha de tendir a les grans superfícies?

—No necessàriament. L'ideal és que estiga molt integrada en la vida de la societat. És un error, i ara tothom ho lamenta, traslladar els campus fora de les ciutats. Primer, perquè plantegen problemes de transport i desplaçament, i després, perquè es converteixen en guetos. La universitat ha d'estar pròxima a la vida de la ciutat, però això no sempre és possible. Hi ha diversos campus fora de València, és cert, però no hi podem fer res que no siga millorar-ne les instal·lacions. I els que estan en la ciutat han de créixer i integrar-se en la ciutat, com és el cas del campus de la Ciutat Vella. Els campus de Blasco Ibáñez i de l'avinguda dels Tarongers s'integren perfectament en la vida urbana i cultural.

—La universitat continua sense haver impregnada com deuria la societat?

—Hi ha molt de camí per recórrer encara en aquest sentit, encara que la universitat no és un univers tancat. Les forces diguem-ne dinamitzadores de la societat tenen una imatge arcaica i desenfocada de la universitat. No sé si coneixen bé els seus problemes. Al mateix temps, la universitat no fa un esforç d'expli-

“En aquest moment s'està produint un canvi interessant en la universitat. Cada vegada hi ha més alumnes que demanen més classes en valencià. El problema és que no disposem de professors, però estem intentant anivellar l'oferta a una demanda que cada volta és major.”

cació gaire gran per a la gent de fora, per tal que pugui entendre la magnitud dels seus problemes. En certa mesura, sí que hi ha una comunicació entre la universitat i la societat.

—En l'horitzó hi ha el cinquè centenari de la creació de la Universitat de València. Seria una bona ocasió per a trencar el gel.

—En efecte, encara que queda més allà del nostre període de govern. Per un costat, conscienciarà la societat que tenim una universitat d'una gran antiguitat i d'un gran prestigi, i això és un valor cultural que és patrimoni de la societat. Hem de procurar que des de fora ens ajuden a mantenir aquesta dignitat i aquest patrimoni cultural. Per posar un exemple, tenim un magnífic edifici al carrer de la Nau, que una volta siga buidat de les tasques administratives (perquè han d'anar a un altre lloc), es pot convertir en un magnífic espai d'acció cultural sobre la societat. Tant en organització d'actes culturals com per la seua esplèndida biblioteca, que es troba en una situació molt precària i ens agradaria trobar algun tipus de finançament o mecenes que ens permetera fer una acció integrada de l'edifici i potenciar-la. Ens agradaria moltíssim que una de les conseqüències de la celebració d'aquest cinquè centenari fóra una ajuda econòmica per tal que aquest edifici mantinga la dignitat que mereix.

—A pesar que les circumstàncies actuals ho facen increïble, l'Ajuntament de València va representar un paper decisiu en la creació de la universitat.

—És cert. I això hauria de motivar una reflexió. L'Ajuntament va apostar per l'ensenyament públic. Va ser un avançat en el sentit de laïcitzar o secularitzar l'ensenyament. I això, en un moment en què hi ha una inclinació a abandonar l'ensenyament públic per part del poder municipal, com és el cas de les escoles, els hauria de fer pensar.

—El fet que un fontaner guanye més diners que un catedràtic d'estructura econòmica el mou a alguna reflexió?

—La veritat és que no sé si és així, però és una constant que els professors d'universitat estan mal pagats. De tota manera, la principal impressió que tenim els qui estem molts anys a la universitat és que les nostres condicions econòmiques han millorat, encara que no comparativament com ha passat en altres estaments. Però el problema bàsic no és això. Sinó que estem massa temps dedicats a moltes coses que no tenen gaire a veure amb la nostra tasca principal, que és la docent i la investigadora.

—Vostè i l'actual conseller d'Educació i Ciència, Joan Romero, han impartit classe en la mateixa facultat. Això facilita les coses o les dificulta?

—Fa que, per una banda, no siga gens dif-

cil tenir una comunicació, ja que tenim una bona relació i sabem què pensa cadascú d'aquesta qüestió.

—*El pla de finançament plurianual va ser motiu de fricció entre la Conselleria i la Universitat. L'acord va ser una eixida forçada?*

—És millor el pla de finançament que allò que hi havia abans, per tant, estem contents que hi haja una fórmula que et permeta, amb un cert temps, saber els diners que tindrà la universitat i saber que els criteris seran consensuats. El pla de finançament és positiu en si, el que hem discutit i discutirem és que està subordinat a l'eficiència de la universitat, cosa que em sembla molt bé, però que convé definir què entenem per eficiència. Perquè la nostra universitat parteix d'unes mancances molt notòries, té un punt de partida molt baix, és molt gran i no pot ser reconvertida en funció d'una

eficiència en el sentit més economicista del terme. No es pot oblidar que hi ha una sèrie d'estudis i de carreres clàssiques que, per raons culturals i de prestigi de la institució, hem de mantenir. No es poden subordinar a criteris d'eficiència. Per tant, hi ha una certa discussió oberta. Però ens pareix molt bé l'existència del pla per si, tot i que desitjaríem que incloguera uns altres aspectes. Els que inclou actualment ens obligaran a fer una sèrie de reflexions internes, però la Conselleria haurà d'entendre que hi ha uns altres punts que han de ser previstos.

—*Un dels fronts del seu antecessor va ser la valencianització de la universitat. En quin mesura l'assumeix vostè?*

—En la mesura en què en aquests moments s'està produint un canvi interessant, i és que cada vegada hi ha més alumnes que demanen més classes en valencià. Tenim un problema: que no tenim professors, i la nostra tasca és procurar-los i garantir el curs de les assignatures en les dues llengües. Ara estem en un projecte de motivació als departaments per tal que contracten els professors i puguem anivellar la nostra oferta a una demanda que cada curs és major.

—*Com valora que des de determinats estaments de València, i en alguns casos municipals, es negue a la universitat l'autoritat lingüística?*

—No té sentit. Aquesta universitat i totes les universitats del món han dit el que havien de dir en la qüestió filològica valenciana. I és

—**El seu pare va ser periodista.**

—**En la seua joventut. Després es va fer metge, però va continuar escrivint als periòdics.**

—**L'assignatura pendent de la Universitat de València és la Facultat de Periodisme.**

—**En efecte. És un dels objectius a curt termini que tenim. Volem una llicenciatura de periodisme —no sé si té sentit parlar ja de facultats—, un títol de periodisme. Encara que ja existeix una llicenciatura de mitjans de comunicació audiovisual, que està pensada per a poder passar a un segon cicle. Estem procurant resoldre els problemes que té una llicenciatura de qualsevol tipus, d'infraestructura i de professorat. En el moment en què ho tinguem resolt, l'oferirem.**

—**Es pot datar?**

—**Ho hauria de contrastar, però la previsió era per a l'any que ve.**

—**Es pot datar?**

—**Ho hauria de contrastar, però la previsió era per a l'any que ve.**

perfectament compatible amb posar èmfasi —si se n'ha de posar— en la nostra especificitat, però dins d'una llengua comuna. En aquest sentit, qualsevol postura que no tinga en compte això és una aposta sense futur. La universitat hi té molt a dir i el que s'ha de procurar és desfer el conflicte i crear un consens que ens permetera, després, tocar uns altres aspectes molt més debatibles, com ara què hem de fer amb el nostre sistema d'ensenyament. No s'han de mesclar les coses acadèmiques i lingüístiques amb el debat polític.

—*La proposta de l'Institut Interuniversitari de Filologia Valenciana (IIFV) està aparcada en la via morta. En què quedarà?*

—L'IIFV era un instrument per a posar en contacte les tres universitats valencianes en qüestions d'assessorament lingüístic. Crec que la idea és bona

i seria interessant que s'aprovara ràpidament. Nosaltres hem fet el que havíem de fer: crear-lo. Ara la pilota és a la Conselleria d'Educació i Ciència. Són ells els qui han de dotar-lo de potestat normativitzadora a través de les Corts. La universitat ja ha dit el que havia de dir. La situació era bona, perquè hi havia una normalitat al carrer. I això ho havia percebut la universitat, que va llançar una proposta de reconeixement de les peculiaritats i de la unitat de la llengua.

—*Creu que un canvi de signe polític afectaria la Universitat de València en aquest sentit?*

—Si el canvi de signe polític torna a reproduir un conflicte, que pensàvem que el sentit comú ja havia resolt, sí. En un altre sentit, la universitat sempre ha tingut una postura progressista i dirà el que haja de dir a qualsevol govern que hi haja a la Generalitat i mantindrà el seu esperit crític i el compromís amb una posició clarament progressista. Però fa molta por la reproducció del conflicte lingüístic, que ja consideràvem resolt amb la doble denominació. En la universitat es viu com una preocupació creixent, a mida que entrem en el procés electoral. Es pot dir que la pitjor política és votar per avui i conflictes per a demà. Això duria un enfrontament cívic dels valencians, i ho hem de resoldre d'una manera definitiva.

—*Què farà Pere Ruiz després del rectorat?*

—Tornar a les meues classes i a investigar, sense cap dubte.

Miquel Alberola